

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Υπό τοῦ κ. ΣΤΥΛ. ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ

Κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ θέματος ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσιν ἐχορηγοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Βουλῇ ὁμιλητῶν εἰς εὐρείαν κλίμακα τὰ μεγέθη τῶν Ἑθνικῶν Λογαριασμῶν, διὰ τὴν διερεύνησιν τῆς θέσεως καὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεων ἐξετέθησαν ὄχι μόνον τὰ ἀποτελέσματα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ συνεζητήθησαν συγχρόνως καὶ διάφοροι οἰκονομικαὶ ἔννοιαι ὡς ἐπὶ παραδείγματι ποία εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἑθνικοῦ εἰσοδήματος, ποία ἡ ἔννοια τούτου εἰς τρεχούσας ἢ εἰς σταθεράς τιμὰς καὶ λοιπά.

Κατόπιν τῶν συζητήσεων τούτων θὰ ἦτο χρήσιμον νὰ ἀναπτυχθῇ πρῶτον ἡ ἔννοια τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ δευτέρον ἡ ἔννοια καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν Ἑθνικῶν Λογαριασμῶν καὶ ποῖος ὁ τρόπος καθ' ὃν οὗτοι δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς τὴν κατάρτισιν προγραμμάτων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις

Τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἀπασχολεῖ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν. Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου τὸ θέμα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν ὑπαναπτυγμένων περιοχῶν ἀποτελεῖ μέλημα ὄχι μόνον τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῶν Κυβερνήσεων ἀλλὰ καὶ τῶν Διεθνῶν Ὄργανισμῶν. Τί σημαίνει ὁμως οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις; Διάφοροι θεωροῦσι περὶ τῆς ἔννοιαι καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ περὶ τῆς τεχνικῆς τῆς ἐπιτεύξεως ταύτης ἔχον διατυπωθῆ.

Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν παραδοχὴν, οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἶναι ἡ ἐν γένει δυναμικὴ διαδικασία διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ πραγματικοῦ ἑθνικοῦ εἰσοδήματος, κατὰ ρυθμὸν ταχύτερον τοῦ ρυθμοῦ αὔξεσεως τοῦ πληθυσμοῦ ὥστε νὰ καθίσταται ἐπιτακτικὴ ἡ τελικὴ ἐπιδίωξις τῆς προοδευτικῆς καὶ σταθερᾶς αὔξεσεως τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος εἰς μίαν περίοδον ἐτῶν. Ἡ αὔξησις αὕτη τοῦ εἰσοδήματος ἐπιτρέπει τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοικῶν τῆς χώρας διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἠδξημένων ποσοτήτων ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Ὅθεν, τελικὸς σκοπὸς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ἡ αὔξησις τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῶν παραγομένων ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν πρὸς βελτίωσιν τῶν ὄρων διαβίωσης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ τούτου προϋποθέτει τὴν προοδευτικὴν μετάβασιν ἀπὸ μιᾶς φάσεως τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τῆς χώρας, χαρακτηριζομένης ἀπὸ χαμηλῶν ἐπιπέδων οἰκονομικῆς δραστηριότητος, εἰς ἕτεραν μᾶλλον προηγμένην φάσιν, καὶ συνεπάγεται οὐσιώδεις διαρθρωτικὰς μεταβολὰς τῆς οἰκονομίας εἰς τοὺς τομεῖς τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἀπασχολήσεως.

Αἱ τοιαῦται ὀργανικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς οἰκονομίας ἐπέρχονται σὺν τῷ χρόνῳ. Ἐπιτυγχάνονται δὲ διὰ τῆς πληρεστέρως ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἤδη ὑφισταμένων πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς ἀποκαλύψεως νέων τοιοῦτων, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς βελτιωμένων τεχνικῶν μεθόδων παραγωγῆς, καὶ τῆς ἐπαυξήσεως τοῦ ποσίου κεφαλαίου. Προσέτι δὲ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς νέων θεσμῶν ὀργανώσεως, τῆς ἀναπτύξεως τῆς θεωρητικῆς καὶ τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τὴν αὔξησιν τῶν εἰδικευμένων ἐπιστημόνων, ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν, τῆς αὔξεσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ κυρίως τῆς δημιουργίας ψυχολογικοῦ κλίματος οἰκονομικῆς προόδου μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας διὰ τὴν ὑπερπήδησιν τῶν ἐμποδίων.

των προκαλουμένων ἐκ διαφόρων αἰτίων (διάφοροι πολιτικοὶ ἀντιλήψεις, μακροχρόνιοι συνήθειαι) κλπ.

Κατὰ τὴν μετάβασιν ἐκ μιᾶς φάσεως οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς ἑτέραν παρατηρεῖται ὅτι ἡ διάρθρωσις τῆς οἰκονομίας ὑφίσταται βαθμιαίως ὠρισμένας μεταβολὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν προσφορὰν καὶ ζήτησιν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Αἴται ὀφείλονται εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν καταναλωτικῶν συνθηκῶν καὶ εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος.

Οὗτω, καθ' ὅσον ἡ οἰκονομία ἀναπτύσσεται, ἡ ποσοστιαία σύνθεσις τοῦ εἰσοδήματος κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητος μεταβάλλεται, τῆς ποσοστιαίας συμβολῆς τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς μειουμένης ὑπὲρ τῶν μεταποιητικῶν κλάδων (βιομηχανία) καὶ τῶν κλάδων παροχῆς ὑπηρεσιῶν (ἐμπόριον, τράπεζαι, λοιπαὶ ὑπηρεσίαι). Προφανῆς τυγχάνει ὅτι, ἡ τοιαύτη ποσοστιαία πτώσις τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς, δὲν σημαίνει καὶ μείωσιν τοῦ ὕψους τῆς παραγωγῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία εἶναι δυνατόν ν' αὐξάνῃ ἀπολύτως εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα, κατὰ ρυθμὸν ὅμως βραδύτερον τῶν λοιπῶν κλάδων παραγωγῆς.

Ἐκ τοῦ παρατιθεμένου πίνακος I προκύπτει ὅτι εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας οἰκονομίας ἡ ποσοστιαία συμβολὴ τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς εἰς τὸ σύνολον τῆς παραγωγῆς εἶναι μικροτέρα.

Ἀνάλογοι μεταβολαὶ πρὸς τὰς σημειουμένας εἰς τὴν παραγωγὴν παρατηροῦνται καὶ εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Οὗτω, καθ' ὅσον ἡ οἰκονομία καθίσταται πλουσιωτέρα σημειοῦται μετακινήσεις ἐργατικῶν δυναμικῶν ἀπὸ τῶν κλάδους τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς πρὸς τοὺς κλάδους τῆς μεταποιήσεως καὶ τῆς παροχῆς ὑπηρεσιῶν, ὃ δὲ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων συνεχῶς αὐξάνει.

Πίναξ I

Οἰκ. Κλάδοι	Αὐστρία	Βέλγιον	Δ. Γερμανία	Ἰταλία	Ἡν. Βασίλ.	Ἡν. Πολιτ.	Ἑλλάς
Πρωτ. Παραγωγή	13	12	15	22	8	6	35
Μεταποιήσις	50	43	44	39	44	37	24
Ὑπηρεσίαι	37	45	41	39	48	57	41
Σύνολον	100	100	100	100	100	100	100

Πίναξ II

Οἰκ. Κλάδοι	Αὐστρία	Βέλγιον	Δ. Γερμανία	Ἰταλία	Ἡν. Βασίλ.	Ἡν. Πολιτ.	Ἑλλάς
Πρωτ. Παραγωγή	34	18	27	42	9	14	52
Μεταποιήσις	32	45	40	32	44	35	20
Ὑπηρεσίαι	34	37	33	26	47	51	28
Σύνολον	100	100	100	100	100	100	100

Ἡ ἄνωτέρω πίναξ II δεικνύει τὴν σύνθεσιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ μεταξὺ τῶν ἀνεπτυγμένων καὶ ὑπανεπτυγμένων χωρῶν, κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος καταδεικνύεται ὅτι εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας οἰκονομίας οἱ κλάδοι τῆς μεταποιήσεως καὶ τῆς παροχῆς ὑπηρεσιῶν ἀπασχολοῦν ποσοστιαίως ἠϋξημένον πληθυσμὸν ἐνῶ τὸ ἀντίθετον φαινόμενον παρατηρεῖται εἰς τὰς ὑπανεπτυγμένας οἰκονομίας.

Ὡς ἀνεφέρθη ἡ αὔξησις τοῦ κατὰ κεφαλὴν πραγματικοῦ εἰσοδήματος ἀποτελεῖ τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ αὔξησις ὁμῶς τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος σημαίνει πάντοτε καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ὑλικῆς εὐημερίας τοῦ πληθυσμοῦ; Ὡς γνωστὸν τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα εἶναι μέτρον συμβατικὸν διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται ἡ κατανομή τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος μεταξύ τοῦ πληθυσμοῦ ὡς ἐὰν αὕτη ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων. Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο χρησιμεύει ὡς γενικὸς δείκτης ἐξελίξεως τῆς οἰκονομίας, συγκρίσεως πλειόνων οἰκονομιῶν μεταξύ των καὶ κατατάξεώς των εἰς χώρας πλουσίας καὶ πτωχάς.

Ἄν καὶ ἀποτελεῖ σημαντικὴν ἔνδειξιν περὶ τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας, ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι μόνον ἡ κατὰ κεφαλὴν αὔξησις τοῦ εἰσοδήματος σημαίνει καὶ τὴν αὔξησιν τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας. Πράγματι τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι θεωρητικὸν καὶ δὲν ἐκφράζει τὴν πραγματικὴν κατανομήν. Ἡ αὔξησις τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πραγματικῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος μεταξύ τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς (ἀμοιβὴ ἐργασίας—ἀμοιβὴ κεφαλαίου) καὶ γενικώτερον ἐκ τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος μεταξύ τοῦ πληθυσμοῦ ὥστε πραγματικῶς νὰ συμμετέχουν ὅλοι αἱ τάξεις αὐτοῦ εἰς τὴν διανομήν τῶν παραγομένων ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν.

Ἀφοῦ ἐτέθη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τί σημαίνει οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξέτασις τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οὗτοι δύναται νὰ χρησιμοποιηθῶν εἰς τὰ προγράμματα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐθνικοὶ Λογαριασμοὶ

Παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν συγχρόνων Κρατῶν, καταρτίζονται σήμερον ἔθνικοι λογαριασμοί. Πλεῖστοι ἔχουν τὴν ἀντίληψιν ὅτι οἱ ἔθνικοι λογαριασμοὶ ἀπειθύνονται μόνον διὰ τὸν στενὸν κύκλον τῶν εἰδικῶν ἐμπειρογνομόνων. Τοιαύτη ἀντίληψις δὲν εἶναι ὀρθή. Αἱ ἀρχαὶ ἐφ' ὧν οἱ ἔθνικοι λογαριασμοὶ στηρίζονται παρουσιάζουν βεβαίως τεχνικὸν οἰκονομικὸν χαρακτήρα. Πλὴν ὁμῶς τὸ πλαίσιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσονται εἶναι ἀπλοῦν ὥστε νὰ δίδεται σαφῆς ἀπεικόνισις τῶν οἰκονομικῶν πράξεων, αἱ ὁποῖαι πραγματοποιοῦνται εἰς τὸ οἰκονομικὸν σύστημα. ἐκφραζομένων ὑπὸ μορφήν συναλλαγῶν μεταξύ τῶν διαφόρων κλάδων του, ἀνιληπτῆ καὶ ἀπὸ μὴ εἰδικούς.

Οἱ ἔθνικοι λογαριασμοὶ εἶναι σύγχρονος μέθοδος τὴν ὁποίαν χρησιμοποιοῦ ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη. Αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ περιγράψῃ τὸ σύνολον τῶν οἰκονομικῶν συναλλαγῶν αἱ ὁποῖαι λάμβανουν χώραν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ἐντὸς δεδομένης χρονικῆς περιόδου.

Περιεχόμενον τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν εἶναι τὰ διάφορα οἰκονομικὰ μεγέθη. Ταῦτα μεγέθη εἶναι τὸ ἀκαθάριστον ἔθνικὸν προϊόν, τὸ ἔθνικὸν εἰσόδημα, τὸ διαθέσιμον εἰσόδημα τῶν ἰδιωτῶν, αἱ ἐπενδύσεις καὶ ἡ ἀποταμίευσις ἢ χρηματοδοτοῦσα τὴν οἰκονομίαν κ.ἄ.

Διὰ τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν προσδιορίζεται ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης τῆς χώρας ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, καὶ τῶν καθ' ἰδίαν κλάδων αὐτῆς. Προσέτι δὲ προσδιορίζεται ἡ ἐξέλιξις τῆς παραγωγῆς, τὸ ὕψος καὶ ἡ κατανομή τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, ἡ διάθεσις τοῦ εἰσοδήματος διὰ κατανάλωσιν καὶ ἐπένδυσιν. Ὁμοίως παρακολουθεῖται ἡ μεταβολὴ τῶν διαφόρων καταναλωτικῶν ἐπιπέδων, ἡ διάρθρωσις καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου καὶ ἀποθεμάτων, ἡ ἀποταμίευσις τῆς οἰκονομίας, ἡ σύνθεσις αὐτῆς κ.ἄ.

Οἱ ἔθνικοι λογαριασμοὶ λέγεται ὅτι εἶναι ὁ κλάδος τῆς οἰκονομικῆς ὁ ὁποῖος ἀναποκρίνεται πρὸς τὴν ἀνατομικὴν. Ὡς δὲ ἡ ἀνατομικὴ ἀποκαλύπτει τὴν ὀργανικὴν συγκρότησιν τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ καὶ τὰς μεταξὺ τῶν διαφόρων ὀργάνων σχέσεις, οὕτω καὶ οἱ ἔθνικοι λογαριασμοὶ ἀνατέμνουσιν τὴν ὀργανικὴν συγκρότησιν τῆς οἰκονομίας καὶ καθορίζουσιν τὰς ὀργανικὰς σχέσεις τῆς λειτουργίας αὐτῆς.

Πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν, ἡ οἰκονομικὴ ἐπειρᾶτο περιγραφῆν τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν φαινομένων αὐτῆς διὰ τῆς ἀφηρημένης ἀναλύσεως. Ἦδη καθίσταται εὐκολώτερον νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ τρόπος λειτουργίας τῆς οἰκονομίας μετὰ τὴν γνῶσιν

των κυριωτέρων γεγονότων του οικονομικού συστήματος τὰ ὅποια καθίστανται γνωστὰ διὰ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν.

Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐν προκειμένῳ δὲν ἐξετάζεται ἡ σημασία τοῦ βαθμοῦ ἀκριβείας τῶν παρεχομένων πληροφοριῶν, καθ' ὅσον τὸ θέμα τοῦτο ἐκφεύγει τοῦ σκοποῦ τοῦ παρόντος ἄρθρου, συνδέεται δὲ μὲ τὸν βαθμὸν ἀκριβείας τῶν στατιστικῶν στοιχείων τῶν παρεχομένων ἐκ τῶν στατιστικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ λοιπῶν πηγῶν ἀντήσεως τῶν στατιστικῶν πληροφοριῶν.

Κατὰ τὸ παρελθόν, ὅτε δὲν ἦσαν διαθέσιμοι αἱ ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν παρέχόμεναι πληροφορίες, ἦτο ἀδύνατον νὰ καθορισθῇ ἀνεξαρτήτως βαθμοῦ ἀκριβείας, ἐὰν μετεβάλλετο ἡ θέσις τῆς οικονομίας καὶ εἰδικώτερον ἐὰν μετεβάλλετο ἐπὶ τὰ βελτίῳ ἢ ἐπὶ τὰ χείρῳ ἡ οικονομικὴ κατάστασις τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Ἡ παροχὴ τῆς γενικῆς ταύτης πληροφορίας δὲν ἐξαντλεῖ ὁμως τὴν χρησιμότητα τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν. Οἱ ἐθνικοὶ λογαριασμοὶ περαιτέρω, παρέχουν πληροφορίας περὶ τοῦ ὕψους καὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀγροτῶν, μισθωτῶν, ἐπιχειρηματιῶν κ.λ.π.

Οἱ ἐθνικοὶ λογαριασμοὶ χρησιμοποιοῦνται κυρίως διὰ τὴν οικονομικὴν ἀνάλυσιν, τὴν οικονομικὴν πολιτικὴν καὶ διὰ διεθνεῖς συγκρίσεις. Προφανὲς εἶναι, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαπραγματευθῶσιν ἐνταῦθα ὅλα τὰ θέματα τὰ ὅποια οἱ ἐθνικοὶ λογαριασμοὶ δύνανται νὰ διαφορῶσιν πλήρως. Θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὰ κυριώτερα τούτων, τὰ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν κατάρτισιν τῶν προγραμμάτων οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

α) Ποσοτικὴ μέτρησις τῆς οικονομικῆς ἐξελίξεως

Κατὰ τὴν σύνταξιν ἐνὸς οικονομικοῦ προγράμματος βασικὸν πρόβλημα τυγχάνει ὁ προσδιορισμὸς τῶν σκοπῶν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητος ὅρος εἶναι ἡ διαπίστωσις τῆς θέσεως εἰς ἣν εὐρίσκεται ἡ ὑπὸ μελέτην οἰκονομία. Προσέτι δὲ ἡ κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθόν γνῶσις τῆς ἐξελίξεώς της, ὡς καὶ τῶν παραγόντων οἱ ὅποιοι ἐπέδρασαν διὰ τὴν ἐξέλιξιν ταύτην. Διὰ τὴν διάγνωσιν ταύτην οὐσιῶδες γεγονὸς τυγχάνει ὁ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ρυθμὸς ἐξελίξεώς της. Ὁμοίως ἀπαραίτητος τυγχάνει ἡ γνῶσις τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀπαιτηθείσης προσπάθειας διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ρυθμοῦ τούτου τῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ τοιαύτη ἐξασκίβωσις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς παρακολούθησεως τῶν μεταβολῶν τῆς παραγωγῆς ἐν γένει ὡς καὶ τοῦ εἶδους τῶν μεταβολῶν τούτων. Θὰ πρέπει τούτέστιν νὰ εἶναι δυνατόν ἡ παρακολούθησις τῶν μεταβολῶν, οὐξήσεως ἢ μειώσεως τῆς παραγωγῆς, συγχρόνως δὲ νὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ καὶ ἐκ ποίου κλάδου τῆς οικονομίας προήλθεν ἡ μεταβολὴ αὕτη.

Διὰ τὴν λύσιν τοῦ βασικοῦ τούτου προβλήματος, ἀναγκαῖα καθίσταται ἡ ἐξέυρεσις τοῦ καταλληλοτέρου μέτρου, τὸ ὅποιον θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς τὴν μέτρησιν τῆς οικονομικῆς ἐξελίξεως. Ποικίλα μέτρα θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῶσιν. Τοιαῦτα εἶναι ἐπὶ παραδείγματι, ἡ κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους συνολικὴ ἰσχύς τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς οικονομίας, ἡ συνολικὴ κατανάλωσις ἐνεργείας, τὸ ὕψος τοῦ ἐθνικοῦ κεφαλαίου κ.ἄ. Τὰ μέτρα τούτα ὁμως δὲν δίδουν τὴν συνθετικὴν εἰκόνα τῆς οικονομικῆς ἐξελίξεως τῆς ἀναφερομένης εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς οικονομίας. Ἡ οικονομικὴ ἐξέλιξις τοῦ οικονομικοῦ συστήματος ἐκδηλοῦται κυρίως ἐκ τῆς πορείας τῆς παραγωγῆς, ἀποτελοῦσης βασικῆν προϋπόθεσιν διὰ τὴν καθόλου οικονομικὴν πρόοδον.

Ὅθεν, τὸ μέτρον τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ μέσον μετρήσεως τῆς ἐν γένει οικονομικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας εἶναι τὸ οικονομικὸν μέγεθος τοῦ **πραγματικοῦ ἀκαθάρτου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος**. Τὸ μέγεθος τοῦτο παρέχεται ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν. Αἱ μεταβολαὶ τοῦ **πραγματικοῦ ἀκαθάρτου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος** δεικνύουν τὸν ρυθμὸν τῆς ἐξελίξεως τῆς οικονομίας. Διὰ τὴν μέτρησιν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς τῆς ἐξελίξεως εἰς τὸ μέγεθος τοῦ **πραγματικοῦ ἐγχωρίου προϊόντος**, καὶ τούτου παρεχομένου ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν.

Ο ρυθμός εξέλιξεως της ελληνικής οικονομίας κατά τα τελευταία ἔτη ὡς οὗτος προκύπτει ἐκ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν τῆς Ἑλλάδος ἀπεικονίζεται εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα :

Πίναξ III

Δείκται ἐξελίξεως ἐθνικοῦ εἰσοδήματος με βάσιν τὸ 1938 = 100

(Εἰς σταθερὰς τιμὰς 1954)

Ἔτη	Ἐθνικὸν Εἰσόδημα	Κατὰ κεφ. Εἰσόδημα
1938	100,0	100,0
1948	89,8	82,4
1949	108,4	98,3
1950	107,0	95,8
1951	119,3	105,6
1952	117,2	102,7
1953	134,9	116,1
1954	138,0	117,6
1955	149,5	127,3
1956	158,6	134,0
1957	174,5	146,3
1958	178,2	148,1

Κατὰ τὴν ὑπὸ κρίσιν χρονικὴν περιόδον τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα ἐνεφάνισεν ἀξίολογῶν αὐξήσιν καὶ εἰς τάξιν μεγέθους ἀνωτέραν τοῦ προπολεμικοῦ. Ὁ ρυθμὸς ὁμῶν αὐτῆς δὲν ὑπῆρξεν ὁ αὐτὸς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου. Εἰδικότερον κατὰ τῆς πρώτης πενταετίας παρουσιάζονται ἀξιόλογοι ἀξιομειώσεις ἐνῶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1952 καὶ ἐντεῦθεν ὁ ρυθμὸς καθίσταται ἐντονώτερος καὶ συνεχῶς αὐξητικὸς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περιόδον τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα ἠκολούθησεν ἀνάλογον ρυθμὸν πλὴν ὁμῶς ἀπὸ ἀπόψεως τάξεως μεγέθους μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1951 καὶ ἐντεῦθεν ὑπερέβη τὸ εἰσόδημα τοῦ ἔτους 1938.

β) Σύνθεσις καὶ ἐξέλιξις τῶν ἐπενδύσεων

Τὸ ὕψος καὶ ἡ σύνθεσις τῶν πραγματοποιουμένων ἐπενδύσεων ἐπιδρᾷ, ὡς γνωστὸν, ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος. Ἡ σχέση μεταξύ τῆς πραγματοποιουμένης αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος πρὸς τὴν καθαρὰν αὐξήσιν τῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου παρέχει τὸν συνελεστήν ἀποδόσεως τοῦ ἐπενδυομένου κεφαλαίου ἢ τὴν ὀριακὴν παραγωγικότητα τοῦ κεφαλαίου τούτου. Δέον ὅπως γίνεται διάκρισις μεταξύ τῆς μέσης ἀποδόσεως καὶ τῆς ὀριακῆς παραγωγικότητος τοῦ κεφαλαίου. Μέση ἀπόδοσις εἶναι ἡ σχέση τοῦ συνολικοῦ κεφαλαίου πρὸς τὸ χρησιμοποιηθὲν πᾶσαν κεφάλαιον, ἐνῶ ἡ ὀριακὴ παραγωγικότης τοῦ κεφαλαίου εἶναι ἡ σχέση μεταξύ καθαρῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου δεδομένης περιόδου καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ καθαρῶν εἰσοδήματος κατὰ τὴν ἐπομένην περιόδον.

Ὁ ρυθμὸς πραγματοποιήσεως ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου ὡς καὶ ὁ λόγος τοῦ προϊόντος πρὸς τὸ κεφάλαιον εἶναι ἐπίσης λίαν χρήσιμοι πληροφορία εἰς τὴν κατάρτισιν οικονομικοῦ προγράμματος. Ὡσαύτως χρήσιμος πληροφορία εἶναι ἡ γνώσις περὶ τοῦ ὕψους τῶν ἐγγυηθῶν καὶ ἀλλοδαπῶν ἀποταμιεύσεων αἱ ὁποῖαι χρηματοδοτοῦν τὰς ἐπενδύσεις.

Οἱ ἐθνικοὶ λογαριασμοὶ παρέχουν ὅλας τὰς βασικὰς πληροφορίας καὶ στοιχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτουν ἅπαντα αἱ ἀνωτέρω σχέσεις. Οὕτω, παρέχονται πληροφορία περὶ τῶν ἀκαθαρίστων ἐπενδύσεων, αἱ ὁποῖαι διακρίνονται εἰς ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου καὶ εἰς ἀποθέματα. Πρὸς τούτοις δίδονται πληροφορία περὶ τῶν ἐπενδύσεων κατὰ οικονομικοὺς κλάδους, κατ' εἶδος κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ ὡς καὶ κατὰ φορὰ ὁ ὁποῖος πραγματοποιεῖ ταύτας.

γ) 'Ιδιωτική Κατανάλωσις

Βασικόν μέγεθος είναι η ιδιωτική κατανάλωσις. Ἡ ιδιωτική κατανάλωσις μετὰ τῆς καταναλώσεως τοῦ δημοσίου δίδουν τὸ μέγεθος τῆς συνολικῆς ζητήσεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν τῆς οἰκονομίας.

Ἐν προκειμένῳ δὲν θὰ ἀσχοληθῶμεν περὶ τῆς δημοσίας καταναλώσεως, ἀν καὶ ἐμπιπῆν εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς ιδιωτικῆς καταναλώσεως.

Τὸ ὕψος τοῦ εἰσοδήματος προσδιορίζει τὸ ὕψος τῆς ιδιωτικῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως. Τὸ καταναλισκόμενον τμήμα τοῦ εἰσοδήματος εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὸν παρ' ἡμῖν εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀποταμίευσις νὰ περιορίζεται ἐκ τῆς τοιαύτης ὑψηλῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν. Κατὰ τὴν κατάρτισιν ἑνὸς προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τυγχάνει ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος ἡ γνώσις ὄχι μόνον τοῦ ἀπολύτου ὕψους τῆς ζητήσεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὴν ἰδιωτικὴν κατανάλωσιν δεδομένου ὅτι εἰς ὠρισμένον ὕψος εἰσοδήματος ἀντιστοιχεῖ ὠρισμένη σύνθεσις τῆς καταναλώσεως. Ἡ καθ' ὁμάδας προῖόντων σύνθεσις τῆς ιδιωτικῆς καταναλώσεως προσδιορίζει τὸν βαθμὸν ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας Ἐπίσης προσδιορίζει τὰς δυνατότητας μεταβολῆς τοῦ συνολικοῦ ὕψους καὶ τῆς διαρθρώσεως ταύτης.

Εἰς τὰς χώρας ἐνθα ἰσχύουν ἐλεύθερα οἰκονομικὰ συστήματα, ἡ δυνατότης μεταβολῆς τῆς διαρθρώσεως τῆς καταναλώσεως ἐπιτυγχάνεται ἐμμέσως διὰ δημοσιονομικῶν πιστωτικῶν καὶ ἄλλων μέτρων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς χώρας τοῦ ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ εἰς τὰς ὁποίας τὸ ὕψος καὶ ἡ διάρθρωσις τῆς καταναλώσεως ρυθμίζονται ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πολιτείας.

Κατωτέρω παρατίθεται πίναξ ἐμφαίνων τὴν διάρθρωσιν τῆς ιδιωτικῆς καταναλώσεως κατὰ βασικὰς κατηγορίας παρ' ἡμῖν καὶ εἰς ἐπιλεγείσας εὐρωπαϊκὰς χώρας :

Κατηγορίαι Δαπανῶν	Ἑλλάς 1956	Γιουγκοσλ.	Ἰταλία	Γαλλία	Αὐστρία	Μ. Βρεταν.	Δανία
1. Διστροφὴ	48,7	50,0	46	37	37	33	28
2. Ἐνδύσεις - ὑπόδησις	15,6	18	11	13	13	10	12
3. Στέγαισις	12,7	7	9	12	9	17	14
Σύν. βασ. ἀναγκῶν	77,0	75	66	62	60	60	55
4. Ποτὰ—Καπνὸς	7,5	10	11	8	12	14	8
5. Δισρκῆ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ	3,8	4	3	7	13	8	11
6. Ὑπηρεσίαι	12,6	11	20	23	15	18	26
	100,0	100,0	100	100	100	100	100

Πηγή: Ἑλλάς — Ἐθν. Λογαριασμοὶ 1958, Λοιπαὶ Χῶραι : United Nation—Economic commission for Europe Economic survey of Europe in 1959 — Genova 1959. (Chapter V).

Ἡ μελέτη τῆς ζητήσεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν ἔχει ἀπασχολήσει καὶ ἀπασχολεῖ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ πράξιν. Εἰς τὴν διερεύνησιν τοῦ δλου θέματος τῆς ιδιωτικῆς καταναλώσεως ἰδιαιτέρως ἔχουν συμβάλει οἱ ἐθνικοὶ λογαριασμοί. Οὗτοι παρέχουν ὅλας τὰς ἀναλυτικὰς πληροφορίας περὶ τῆς καταναλώσεως τῶν ἰδιωτῶν.

Ἡ χρησιμοποίησις τῶν πληροφοριῶν, τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν, δὲν ἐξαντλεῖται εἰς τὰς προαναφερθεῖσας περιπτώσεις. Πλείστοι ὄσαι ἄλλαι ἐφαρμογαὶ τῶν δεδομένων τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν εἶναι δυνατὰ διὰ τὸν οἰκονομικὸν προγραμματισμόν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτεθοῦν ἐντὸς τῶν ὁρίων ἑνὸς ἀρθροῦ.

Παρ' ἡμῖν προπολεμικῶς ἐγένοντο παρ' ἰδιωτῶν ἐπιστημόνων προσπάθειαι ὑπολογισμῶν καὶ ἐκτιμήσεων μόνον τοῦ μεγέθους τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Μεταπλεμινῶς κατὰ πρῶτον ἡ U.N.R.R.A. ὑπελόγησε τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα καὶ τὰς Ἐπενδύσεις τοῦ 1938 καὶ κατόπιν τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ κατήρτισεν εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία ὑπελόγησε τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα τοῦ 1947.

Αἱ ἐκτιμήσεις αὗται διαφέρουν, ἀπὸ ἀπόψεως ἐννοίας ὡς καὶ μεθόδου ὑπολογισμοῦ τῶν ἰνῶν ἐφαρμοζομένων.

Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1951 συνεστήθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ Εἰδικὴ ὕπηρεσία Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν, ἡ ὁποία ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ καταρτίζῃ τοὺς Ἐθνικοὺς Λογαρισμοὺς τῆς Χώρας.

Διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τῆς Ἑλλάδος ἡ ὑπηρεσία ἔλαβεν ὕπιν τὸ προταθὲν ὑπὸ τοῦ Ὁργανισμοῦ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας τυποποιημένον σύστημα καταρτίσεως τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν τὸ ὁποῖον ἀγγότερον ἐγένετο δεκτὸν καὶ ὑπὸ τοῦ Ο.Η.Ε. Τὸ ἔργον τῆς ἑλληνικῆς ὑπηρεσίας ἐξ ἄλλου διηκολύνθη καὶ διὰ τῆς μετακλήσεως τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καίμπριτζ κ. R. Stone, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ κύριος συντάκτης τῶν διεθνῶν προτύπων τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ καὶ Ο.Η.Ε. Ὁ καθηγητὴς Stone ἐκλήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1952 ὅτε τὸ ἔργον τῆς ὑπηρεσίας εἶχεν ἤδη προχωρήσει καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἐννοιολογικῶν καὶ τεχνικῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα εἶχον ἀνακύψει κατὰ τὴν προσαρμογὴν τοῦ διεθνοῦς προτύπου πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ δυνατότητας τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος. Ἐν γένει εὐρέθη ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὴν συντελεσθεῖσαν ἐργασίαν ἀπὸ ἀπόψεως μεθόδων καὶ ἀποτελεσμάτων.

Ἐκτοτε ἡ Διεύθυνσις Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν βαδίζουσα συμφῶνος πρὸς τὰ διεθνῆ πρότυπα προσηρμησμένα βεβαίως πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς δυνατότητας προβαίνει εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν σχετικῶν ὑπολογισμῶν κατ' ἔτος ὡς προκόπτει ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἐκδιδομένων ὑπὸ τῆς διευθύνσεως δημοσιευμάτων. Ἐς προστεθῆ δὲ ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο κατεβλήθησαν προσπάθειαι περαιτέρω βελτιώσεως τῶν ἐν λόγῳ ὑπολογισμῶν διὰ τῆς προοδευτικῆς διερευνήσεως τῶν ἀνακαλυπτότων ἐκάστοτε προβλημάτων καὶ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν ἐπιλύσεώς τῶν.

Τοῦτο ἄλλωστε ἐτονίσθη καὶ διὰ τοῦ πρώτου δημοσιεύματος τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεφέρετο ὅτι οἱ δημοσιευόμενοι ἀριθμοὶ θὰ ὑφίστανται τελειοποιήσεις εἰς διαδοχικὰ στάδια κατόπιν βελτιώσεως τῶν στατιστικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς χώρας μας.

Οὕτω κατόπιν σχετικῶν ἐσφαλῶν μὲ τοὺς φορεῖς τοὺς παρέχοντας τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς στοιχεῖα κατέστη δυνατὸς ὁ ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ὕψους τῶν διαφορῶν μεγεθῶν, καί, ὅπερ καὶ σημαντικώτερον, ὁ κατὰ βραχύτερον τοῦ ἔτους χρονικὰ διαστήματα ὑπολογισμὸς τῆς πιθανῆς διαφορῶσεως τῶν μεγεθῶν πρὸς ταχεῖαν ἐνημέρωσιν τῶν ἀκούοντων τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῆς χώρας καὶ διευκολύνσιν τῶν ἀρμοδίων κατὰ τὴν λῆψιν τῶν ἐκάστοτε ἀπαιτούμενων οἰκονομικῶν μέτρων.